នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៦១)

ភាគីដាក់ឯកសារ៖ មេធាវីការពារក្តីរបស់ យឹម ទិត្យ

ដាក់ជូន៖ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

ភាសាដើម៖ អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ៖ ថ្ងៃទី១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 27-Mar-2020, 09:42
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ៖ សម្ងាត់

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ ក.ស.ច.ស ឬ អង្គជំនុំជម្រះ៖ **សម្ងាត់/Confidential**

ចំណាត់ថ្នាក់ប្រភេទឯកសារ៖

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់បណ្តោះអាសន្ន៖

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា៖

ហត្ថលេខា៖

ការឆ្លើយតបរបស់ យឹម ទិត្យ ទៅនឹងចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ យឹម ទិត្យ ប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយចំនួនពីរ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤

ដាក់ដោយ៖

សហមេធាវី

សូ មូស្សេទ្ធី
Suzana TOMANOVIĆ

ផ្ញើជូន៖

ចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះ៖

ចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន

ចៅក្រម Olivier BEAUVALLET

ចៅក្រម ន័យ ថុល

ចៅក្រម BAIK Kang Jin

ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

ចៅក្រមបម្រុង ប៉ែន ពេជ្រសាលី

ចៅក្រមបម្រុង Steven J. BWANA

សហព្រះរាជអាជ្ញា

លោកស្រី ជា លាង

លោកស្រី Brenda J. HOLLIS

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤

សេចក្តីផ្តើម

១.	លោក **យឹម ទិត្យ** តាមរយៈសហមេធាវីការពារក្តីរបស់ខ្លួន (“មេធាវីការពារក្តី”) សូមដាក់ការឆ្លើយតបរបស់ យឹម ទិត្យ ទៅនឹងចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ យឹម ទិត្យ ប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយចំនួនពីរនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤ (“ការឆ្លើយតប” និង “ចម្លើយតប”)។ ចម្លើយតបគួរត្រូវបានបដិសេធចោល ដោយសារតែចម្លើយតបមិនបានផ្តល់ភស្តុតាងគាំទ្រ ការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថា មេធាវីការពារក្តីបានបង្ហាញដោយមិនត្រឹមត្រូវអំពីផលវិបាកនៃដីកាដែលខុសច្បាប់ ហើយថា សំណើដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍គឺផ្ទុយនឹងច្បាប់។ ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិផ្អែកលើមូលដ្ឋានមិនត្រឹមត្រូវថា លោក យឹម ទិត្យ ត្រូវបានចោទប្រកាន់បញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះដោយស្របច្បាប់។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបកស្រាយតាមការរៀបចំរបស់ខ្លួនទៅលើការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ (អ.ប.ជ) នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/០២ ដែលថា មិនមានមូលដ្ឋានគតិយុត្តិសម្រាប់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរដាច់ពីគ្នា ដោយបកស្រាយការសម្រេចនេះថាមិនអាចអនុវត្តបានចំពោះដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ (“ស.ច.ស.អ” និង“ដីកាដំណោះស្រាយរបស់ ស.ច.ស.អ”) ប៉ុន្តែអាចអនុវត្តបានចំពោះដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ[1]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក៏មិនបានយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះផលវិបាកជាក់ស្តែងនៃការសម្រេចដែលថា ដីកាដំណោះស្រាយដែលចេញដោយខុសច្បាប់ ត្រូវបានចាត់ទុកថា មោឃៈ និងគ្មានសុពលភាព។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះគួរច្រានចោលដីកាដំណោះស្រាយដែលមានវិការៈនេះ និងអាចធ្វើដោយ (i) លើកលែងការចោទប្រកាន់ទាំងស្រុង និងលើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងលោក យឹម ទិត្យ (ii) បង្វិលសំណុំរឿងទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតវិញ ដើម្បីចេញដីកាដំណោះស្រាយរួមគ្នាមួយ ឬក៏ (iii) វាយតម្លៃសំណុំរឿង ០០៤ រួចហើយចេញដីកាដំណោះស្រាយខ្លួនឯងផ្ទាល់។

ប្រវត្តិនីតិវិធី

២.	មេធាវីការពារក្តីបញ្ចូលប្រវត្តិនីតិវិធីដែលមានក្នុង*ចម្លើយតបរួមរបស់ យឹម ទិត្យ ទៅនឹងសេចក្តី*

[1] ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ យឹម ទិត្យ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩ ឯកសារ D381។ ដីកាដំណោះស្រាយចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩ ឯកសារ D382។

សន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ និងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ [2] នៅក្នុង *បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក យឹម ទិត្យ ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយចំនួនពីរនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤*[3] និងនៅក្នុង *បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិក្នុងសំណុំរឿង ០០៤*[4]។

៣. នៅថ្ងៃទី០៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដាក់*បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើកលែងការចោទប្រកាន់ យឹម ទិត្យ* ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ")[5]។

៤. នៅថ្ងៃទី០៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានដាក់*បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិក្នុងសំណុំរឿង ០០៤*[6]។

៥. នៅថ្ងៃទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ មេធាវីការពារក្តីបានដាក់*សំណើបន្ទាន់របស់ យឹម ទិត្យ សុំបន្ថែមចំនួនទំព័រ និង ពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ចម្លើយតបរបស់គាត់ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ*[7]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានឆ្លើយតបនៅថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩[8]។

---

[2] ចម្លើយតបរួមរបស់ យឹម ទិត្យ ទៅនឹងដីការសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ និងអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ ឯកសារ D378/5 កថាខណ្ឌ ១៤-១០៥។

[3] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក យឹម ទិត្យ ប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយចំនួនពីរនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ចុះថ្ងៃទី០២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ ឯកសារ D381/18 ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយចំនួន ២") កថាខណ្ឌ ៤-១០។

[4] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ យឹម ទិត្យ ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ចុះថ្ងៃទី០៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ ឯកសារ D382/22 កថាខណ្ឌ ៣-៩។

[5] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើកលែងការចោទប្រកាន់ យឹម ទិត្យ (D381) ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ ឯកសារ D381/19។

[6] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ចុះថ្ងៃទី០១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ ឯកសារ D381/20។

[7] សំណើបន្ទាន់របស់ យឹម ទិត្យ សុំបន្ថែមចំនួនទំព័រ និងពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ចម្លើយតបរបស់គាត់ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ ឯកសារ D381/21 និង D382/23។

៦. នៅថ្ងៃទី០៦ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានចេញ*សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំបន្ថែមចំនួនទំព័រនិងពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ចម្លើយតបពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងសំណុំរឿង០០៤*[9]។

៧. នៅថ្ងៃទី១៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដាក់ *ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ យឹម ទិត្យ ប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០៤*[10]។

៨. នៅថ្ងៃទី១៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដាក់*ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ យឹម ទិត្យ ប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយចំនួនពីរ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤* ដោយគណនាកាលបរិច្ឆេទកំណត់ខុស ផ្អែកលើពេលវេលាកំណត់ដប់ថ្ងៃ តាមសេចក្ដីណែនាំអនុវត្ត ស្ដីពីការដាក់ឯកសារនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក[11] ដោយមិនគណនាតាមពេលវេលាកំណត់ដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានដាក់ចេញ[12]។

[8] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅសំណើសុំបន្ថែមចំនួនទំព័រ និងពេលវេលាកំណត់របស់ យឹម ទិត្យ ទាក់ទងនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ ឯកសារ D381/23 និង D382/25។

[9] សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំបន្ថែមចំនួនទំព័រ និងពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ចម្លើយតបពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ ឯកសារ D381/24 និង D382/26។

[10] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ យឹម ទិត្យ ប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០ ឯកសារ D381/27។

[11] ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ យឹម ទិត្យ ប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយចំនួនពីរនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០ ឯកសារ D381/25 និង D382/28 កថាខណ្ឌ ៧ ("ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ."), សូមមើលផងដែរ សេចក្ដីណែនាំអនុវត្តស្ដីអំពីការដាក់ឯកសារនៅ អ.វ.ត.ក. លេខ ECCC/01/2007/Rev.8 វិសោធនកម្មនៅថ្ងៃទី០៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១២ មាត្រា ៨(៣)។

[12] សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំបន្ថែមចំនួនទំព័រ និងពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ចម្លើយតបពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ ឯកសារ D381/24 និង D382/26 ទំព័រ ៤។ អ.ប.ជ. "អនុញ្ញាតឱ្យភាគីដាក់ចម្លើយតបចំនួន ៦០ ទំព័រ ក្នុងរយៈពេល ៤៥ ថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃជូនដំណឹងពីការបកប្រែបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នីមួយៗ"។

ការឆ្លើយតប ÷ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានបង្ហាញថា មេធាវីការពារក្តីបង្ហាញមិនត្រឹមត្រូវពីផលវិបាកនៃដីកាដំណោះស្រាយខុសច្បាប់ និងថា សំណើដែលមេធាវីការពារក្តីស្នើឡើងផ្ទុយនឹងច្បាប់

៩. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានអះអាងដោយមិនត្រឹមត្រូវថា មេធាវីការពារក្តីបង្ហាញមិនបានត្រឹមត្រូវពីផលវិបាកនៃការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ "ពាក់ព័ន្ធនឹងផលប៉ះពាល់នៃកំហុសឆ្គងនេះលើស្ថានភាពផ្លូវច្បាប់នៃដីកាដំណោះស្រាយនីមួយៗ"[13]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានអះអាងដោយមិនត្រឹមត្រូវបន្ថែមទៀតថា "បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងដីកាដំណោះស្រាយពីរ គួរតែត្រូវបានបដិសេធចោល ដោយហេតុថា ដំណោះស្រាយដែលបានស្នើសុំផ្ទុយទៅនឹងពាក្យពេចន៍នៃកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក ច្បាប់ អ.វ.ត.ក និងវិធានផ្ទៃក្នុង ក៏ដូចជាយុត្តិសាស្ត្រដ៏ស៊ីសង្វាក់គ្នារបស់ អ.វ.ត.ក ផងដែរ"[14]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានបង្ហាញភស្តុតាងគាំទ្រការអះអាងទាំងអស់នេះទេ។ ទោះបីជាសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានបញ្ជាក់ថាគាត់ "មិនជំទាស់" ចំពោះការសម្រេច "ជាឯកច្ឆ័ន្ទ" របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដែលថា "ការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរខ្វែងគ្នារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត គឺ "ខុសច្បាប់ ហើយរំលោភទៅលើក្របខណ្ឌគតិយុត្តិរបស់ អ.វ.ត.ក"[15] ក្តី តែចម្លើយតបរបស់គាត់គឺផ្អែកលើមូលដ្ឋានខុសថា ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដោយស្របច្បាប់ មានអត្ថិភាពនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ហើយដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចជំនុំជម្រះលោក យឹម ទិត្យ។ ការមិនយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើស្ថានភាពនីតិវិធីបច្ចុប្បន្នក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ និងការបញ្ជាក់អំពីគោលជំហរប្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលបានចាប់ផ្តើមមុនពេលអង្គបុរេជំនុំជម្រះចេញសេចក្តីពិចារណារបស់ខ្លួនក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ នោះ តាមការរៀបចំរបស់ខ្លួន សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានបន្ទរិភាគដោយខុសលើការសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដោយមិនបានទទួលស្គាល់ពីផលវិបាកផ្ទាល់ចំពោះ សំណុំរឿង ០០៤ ដែលថាស្ថានភាពគតិយុត្តិរបស់ដីកាដំណោះស្រាយនីមួយៗ គឺជាមោឃៈ និងគ្មានសុពលភាពរួចទៅហើយ។

---

[13] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ២៧។

[14] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៣។

[15] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ២៦, ២៧ (ដាក់អក្សរទ្រេតក្នុងច្បាប់ដើម)។

I. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិវិភាគខុស និងតាមការរៀបចំរបស់ខ្លួន លើការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទ របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២

១០. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដកស្រង់ការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង០០៤/០២ ដែលថា ដីកាដំណោះស្រាយពីរដាច់ពីគ្នា មិនមានមូលដ្ឋានគតិយុត្តិឡើយ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបែរជាលើកទឡ្ហីករណ៍ថា លោក យឹម ទិត្យ គួរត្រូវបានជំនុំជម្រះដោយផ្អែកលើដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ (ដែលខុសច្បាប់និងមានវិការៈនីតិវិធី) នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤[16]។ ដើម្បីអនុវត្តដូច្នេះបាន សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានអះអាងថា "បានដឹងអំពីសេចក្តីប្រកាសជាឯកច្ឆ័ន្ទនាពេលថ្មីៗនេះរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/២"[17] ប៉ុន្តែ តាមពិតទៅគាត់បែរជាព្យាយាមធ្វើឲ្យមានការយល់ច្រលំលើសេចក្តីសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទ និងបកស្រាយដោយប្រើភាពមិនច្បាស់លាស់លើសំអាងហេតុរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដែលតាមជាក់ស្តែងមិនមានបែបនេះឡើយ។

១១. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលើកឡើងថា គាត់គោរពតាមការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដោយបញ្ជាក់ថា គាត់ "មិនជំទាស់ទៅនឹងទិដ្ឋភាពនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយចំនួនពីរនេះទេ"[18] ហើយមានចេតនាលះបង់គោលជំហរដែលគាត់បានប្រកាន់ក្នុងសារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់គាត់ដែលបានធ្វើឡើងមុនសេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២។ ការត្រួតពិនិត្យឲ្យបានជិតដិតទៅបង្ហាញថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានទទួលយកការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះដែលថា ដីកាដំណោះស្រាយទាំងពីរមិនមានមូលដ្ឋានលើគតិយុត្តិឡើយ។ ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិព្យាយាមគេចចេញព្រមទាំងជំទាស់ចំពោះការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទ ហើយអាចត្រូវបានបកស្រាយថា សំណើសុំឲ្យធ្វើការពិចារណាឡើងវិញ ទៅលើការសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដែលមិនបានបំពេញតាមបទដ្ឋានដែលបានតម្រូវ[19] ឬជាការព្យាយាមដែលគ្មានការអនុញ្ញាត ក្នុងការដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

---

[16] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ២៩-៣៨, ៤៣។

[17] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ២៦។

[18] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ២៧។

[19] សំណុំរឿង០០២សាលដីកាសម្រេចអំពីការពិចារណាជាថ្មីឡើងវិញអំពីការទទួលយកពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី០១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១ ឯកសារ D250/3/2/1/8 កថាខណ្ឌ ៦ ("នៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្រកាលពីមុន អ.ប.ជ. បានអនុវត្ត

ប្រឆាំងនឹងការសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដែលត្រូវបានហាមឃាត់ដោយវិធាន ៧៧(១៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[20]។

១២. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានបកស្រាយដោយខុស និងតាមការរៀបចំរបស់ខ្លួន ចំពោះការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដែលមិនអនុវត្តចំពោះដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ នៅក្នុងទឡ្ហីករណ៍បែបសន្មត ដែលថា មានដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដែលស្របច្បាប់មួយ ដែលអាចជំនុំជម្រះលោក យឹម ទិត្យ។ ទឡ្ហីករណ៍នេះជាការសន្មតដោយសារតែសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិចង់បញ្ជូនលោក យឹម ទិត្យ ទៅជំនុំជម្រះ ទោះជាក្នុងតម្លៃណាក៏ដោយ ហើយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើកសំអាងហេតុក្លែងក្លាយ ដោយផ្អែកលើគោលដៅនេះ មិនមែនផ្អែកលើមូលដ្ឋានគតិយុត្តិឡើយ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា "ការចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិស្របគ្នាជាមួយនឹងច្បាប់នីតិវិធីជាធរមាន ដូច្នេះត្រូវតែតម្កល់"[21] ហើយលើកឡើងថា ដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ ដែលចេញអនុលោមទៅតាមវិធាន ៦៧(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង "គឺមិនត្រូវបានចេញដោយត្រឹមត្រូវទេ ដូច្នេះគួរត្រូវបានច្រានចោលដោយឈរលើមូលដ្ឋាននេះតែមួយ"[22]។ នេះគឺជាការបកស្រាយដោយគ្មានសំអាងហេតុ និងតាមការរៀបចំរបស់ខ្លួន ទៅលើការសម្រេចរបស់ អង្គបុរេជំនុំជម្រះដែលថា សហចៅក្រមស៊ើប

លក្ខណវិនិច្ឆ័យដូចតទៅសម្រាប់ការពិចារណាសារជាថ្មីឡើងវិញ"[...]សំណើសុំពិចារណាសារជាថ្មីឡើងវិញអាចជោគជ័យបានតែក្នុងករណីមានមូលដ្ឋានធម្មានុរូបសម្រាប់អង្គជំនុំបុរេជម្រះធ្វើការពិចារណាសារជាថ្មីឡើងវិញអំពីសេចក្តីសម្រេចនានាកាលពីមុនរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការ ICTY បានលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះ "តែងតែអាចធ្វើការពិចារណាសាជាថ្មីឡើងវិញអំពីសេចក្តីសម្រេចដែលខ្លួនបានធ្វើកាលពីមុន មិនត្រឹមតែដោយសារកាលៈទេសៈប្រែប្រួលប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងនៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះបានដឹងថា សេចក្តីសម្រេចកាលពីមុនធ្វើឡើងដោយភ័ន្តច្រឡំ ឬថា សេចក្តីសម្រេចនោះបានបណ្តាលឱ្យមានភាពអយុត្តិធម៌"។ [...] បទដ្ឋានសម្រាប់ការពិចារណាជាថ្មីឡើងវិញក៏ត្រូវបានពណ៌នាផងដែរដូចតទៅនេះ "អង្គជំនុំជម្រះមានអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិជាប់ជាមួយជាមូលដ្ឋាន ដើម្បីធ្វើការពិចារណាសាជាថ្មីឡើងវិញ អំពីសេចក្តីសម្រេចបន្ទាន់បន្ទំកាលពីមុននៅក្នុងករណីលើកលែង "ប្រសិនមានការបង្ហាញថាមានការភ័ន្តច្រឡំច្បាស់លាស់ក្នុងសំអាងហេតុ ឬប្រសិនបើចាំបាច់ធ្វើដូច្នេះ ដើម្បីការពារមិនឱ្យមានភាពអយុត្តិធម៌" (គូសបន្ទាត់ពីក្រោមក្នុងច្បាប់ដើម) (លុបចោលការដកស្រង់ខាងក្នុង)។

[20] វិធាន ៧៧(១៣) ចែងនៅក្នុងផ្នែកពាក់ព័ន្ធថា "សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះតម្រូវឱ្យមានសម្លេងគាំទ្រជាវិជ្ជមានពីចៅក្រម ៤(បួន) រូបយ៉ាងតិច។ សេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវបិទផ្លូវតវ៉ា"។

[21] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៣០-៣៨។

[22] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៣៨។

អង្កេតទាំងពីរ "បានប្រព្រឹត្តកំហុសអង្គច្បាប់ដ៏ធំធេង" និង "រំលោភបំពានទៅលើក្របខណ្ឌគតិយុត្តិរបស់ អ.វ.ត.ក" ដោយចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរដាច់ពីគ្នា[23]។

១៣. ទោះបីជាមើលទៅហាក់ដូចជាគោរពចំពោះការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដោយលើកឡើងថា ការសម្រេចនេះ "ជាឯកច្ឆ័ន្ទ"[24] ក្តី ប៉ុន្តែ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិចោទជាសំណួរចំពោះការសម្រេចនេះដោយលើកឡើងថាអង្គបុរេជំនុំជម្រះបាន "បញ្ជាក់ជាដដែលៗ និងជាឯកច្ឆ័ន្ទថាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនត្រូវបានតម្រូវឱ្យចេញដីកាសម្រេចរួមនោះទេ"[25]។ ការលើកឡើងនេះបង្ហាញដោយមិនត្រឹមត្រូវអំពីការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ផ្តុះបញ្ចាំងដោយមិនត្រឹមត្រូវអំពីផ្នែកមួយនៃនីតិវិធីរបស់ អ.វ.ត.ក ដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានពិចារណា ហើយបានលើកឡើងដោយមិនត្រឹមត្រូវថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះមានជំហរថាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនត្រូវបានតម្រូវឱ្យចេញដីកាដំណោះស្រាយរួមគ្នាឡើយ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចយ៉ាងច្បាស់លាស់ ផ្ទុយពីនេះ គឺថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញដីកាដំណោះស្រាយ *តែមួយ* ប៉ុណ្ណោះ[26]។

១៤. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិពឹងផ្អែកទៅលើកត្តាគោលនយោបាយដែលមិនមានភាពពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីគាំទ្រទឡ្ហីករណ៍គតិយុត្តិដែលខុសឆ្គងរបស់គាត់ ដែលថា ដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិចាំបាច់ត្រូវបន្តទៅជំនុំជម្រះ[27]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានទទួលស្គាល់ថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត "បានប្រព្រឹត្តកំហុសផ្នែកច្បាប់ និងខកខានមិនបានប្រើប្រាស់ឱ្យបានល្អិតល្អន់នូវនីតិវិធីចាំបាច់ ដើម្បីដោះស្រាយការខ្វែងយោបល់គ្នារបស់ខ្លួន"[28]។ នៅក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានបន្តអះអាងដោយខុសឆ្គងថា ដីកាដំណោះស្រាយពីរដែលផ្ទុយគ្នា អាចធ្វើទៅបាន ដោយបន្តអះអាង ដូចដែលគាត់បានអនុវត្តនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើប

---

[23] សំណុំរឿង ០០៤/០២ សេចក្តីពិចារណាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៩ ឯកសារ D359/24 និង D360/33 ("សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២") កថាខណ្ឌ ៨៩, ៩៨, ៩៩ និងទំព័រ ៦១។

[24] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ. កថាខណ្ឌ ២៧។

[25] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ. កថាខណ្ឌ ២៩។

[26] សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ កថាខណ្ឌ ១២១។

[27] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ. កថាខណ្ឌ ២៦, ២៨-៣៨។

[28] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ. កថាខណ្ឌ ២៥-២៦។

អង្កេតជាតិ ដែលថា គុណវិបត្តិនៃការតម្រូវឱ្យមានដីកាដំណោះស្រាយតែមួយ រួមមាន ការរំលោភបំពានទៅលើឯករាជ្យភាពតុលាការ និងការធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់តម្លាភាព[29]។ ការសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ ធ្វើឱ្យកត្តាគោលនយោបាយទាំងអស់នេះ លែងមានភាពពាក់ព័ន្ធចំពោះកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបច្ចុប្បន្ន[30]។

១៥. ជាការមិនអាចជំទាស់បានដែលថា ចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានចុះហត្ថលេខាលើផ្នែកសម្រេចសេចក្តីជាឯកច្ឆ័ន្ទលើសំណុំរឿង ០០៤/០២ ដែល "ប្រកាសថា ការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរដែលផ្ទុយគ្នារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត គឺខុសច្បាប់ ហើយរំលោភបំពានទៅលើក្របខណ្ឌគតិយុត្តិរបស់ អ.វ.ត.ក"[31]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចថា ជាការច្បាស់លាស់ និងមិនស្រពិចស្រពិលឡើយដែលថា តាមក្របខណ្ឌច្បាប់ អ.វ.ត.ក ដីកាដំណោះស្រាយចាំបាច់ត្រូវតែជា សេចក្តីសម្រេចតែមួយ ហើយក្របខណ្ឌ *មិនអនុញ្ញាតឱ្យមាន* ការចេញដីកាដំណោះស្រាយដែលផ្ទុយគ្នាឡើយ[32]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត "បានប្រព្រឹត្តកំហុសអង្គច្បាប់ដ៏ធំធេង"[33] "ចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរផ្សេងគ្នា ផ្ទុយគ្នាក្នុងពេលតែមួយ ដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក នៅក្នុងសំណុំរឿងតែមួយ"[34] ហើយថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបាន "រំលោភបំពានទៅលើក្របខណ្ឌគតិយុត្តិរបស់ អ.វ.ត.ក ប្រាសចាកពីតួនាទីខ្ពស់បំផុតរបស់ពួកគេ និងបង្កើតជាស្ថានភាពគតិយុត្តិដែលមិនធ្លាប់មាន ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់មូលដ្ឋានសំខាន់ៗនៃអង្គភាពតុលាការរបស់ពួកគេ"[35]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏បានសម្រេចថា "កំហុសដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ ធ្វើឱ្យខូចខាតដល់មូលដ្ឋាននៃប្រព័ន្ធចម្រុះ និងមុខងារដ៏ត្រឹមត្រូវរបស់ អ.វ.ត.ក"[36]។ ការសម្រេចលើអង្គច្បាប់ដោយឯកច្ឆ័ន្ទនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/០២ ចាំបាច់

[29] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ. កថាខណ្ឌ ២៥។

[30] សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ កថាខណ្ឌ ១២១ ទំព័រ ៨៩។

[31] សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ ទំព័រ ៨៩។

[32] សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ កថាខណ្ឌ ១២០។

[33] សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២, កថាខណ្ឌ ៩៨, ៩៩។

[34] សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ កថាខណ្ឌ ៩៨។

[35] សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ កថាខណ្ឌ ៩៩។

[36] សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ កថាខណ្ឌ ១២៣។

ត្រូវអនុវត្តចំពោះសំណុំរឿង ០០៤[37]។

១៦. សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិពឹងផ្អែកលើអាកប្បកិរិយាចោទប្រកាន់ ដែលមិនចេះហត់នឿយ និងជាប្រចាំ ចំពោះសំណុំរឿង០០៤ ដែលត្រូវបន្តលើកទឡ្ហីករណ៍ជំរុញឱ្យមានការជំនុំជម្រះ លោក យឹម ទិត្យ ទោះបីជាមិនមានដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដែលចេញដោយស្របច្បាប់ក្តី។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិហាក់ដូចជាមានចេតនារក្សាអាកប្បកិរិយា "គោលដៅចុងក្រោយផ្តល់យុត្តិកម្មដល់មធ្យោបាយផ្សេងៗ" នៅក្នុងគ្រប់ស្ថានភាពនីតិវិធីទាំងអស់ ដោយមិនគិតអំពីឧបសគ្គផ្លូវច្បាប់ណាមួយឡើយ សូម្បីតែនៅពេលដែលដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិត្រូវបានកំណត់ថាមិនមានមូលដ្ឋានច្បាប់ក្តី។ ចំណុចនេះបង្ហាញច្បាស់តាមរយៈការព្យាយាមកន្លងមករបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក្នុងការវិភាគដោយមិនត្រឹមត្រូវ និងតាមការរៀបចំរបស់ខ្លួន លើការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដើម្បីលើកទឡ្ហីករណ៍ថា មានតែដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិតែមួយ ដែលមានសុពលភាព។

---

[37] អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះ "ត្រូវធានាថា "ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក. វិធានផ្ទៃក្នុង សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត និងបទបញ្ជារដ្ឋបាលទាំងអស់ជាធរមាន ត្រូវតែបកស្រាយក្នុងន័យការពារជានិច្ចដល់ប្រយោជន៍របស់ជនសង្ស័យ ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ និងជនរងគ្រោះ ដើម្បីធានាអំពីសច្ចភាពផ្លូវច្បាប់ និងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រកបដោយតម្លាភាព" គ្រប់ពេលក្នុងដំណាក់កាលនៅមុនពេលជំនុំជម្រះ" សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ កថាខណ្ឌ ៥១ ដកស្រង់វិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ "ចំណុចជាសារវ័ន្តមួយនៃវិធានច្បាប់ គឺ គោលការណ៍សច្ចភាពគតិយុត្តិ ដែលតម្រូវផងដែរថា នៅពេលដែលតុលាការសម្រេចជាស្ថាពរទៅលើបញ្ហាមួយ ការសម្រេចនេះមិនគួរបណ្តាលឱ្យមានបញ្ហាចោទឡើងឡើយ" តុលាការអឺរ៉ុបសម្រាប់សិទ្ធិមនុស្ស *Brumărescu* *តទល់នឹងប្រទេសរ៉ូម៉ានី* សំណើសុំលេខ ២៨៣៤២/៩៥ សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩៩ កថាខណ្ឌ ៦១, តុលាការអឺរ៉ុបសម្រាប់សិទ្ធិមនុស្ស រឿងក្តី *Kehaya* *និងអ្នកផ្សេងទៀត តទល់នឹងប្រទេសប៊ុលហ្គារី* សំណើសុំលេខ ៤៧៧៩៧/៩៩ និងលេខ ៦៨៦៩៨/០១ សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី១២ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៦ កថាខណ្ឌ ៦១, តុលាការអឺរ៉ុបសម្រាប់សិទ្ធិមនុស្ស រឿងក្តី *Ryabykh* *តល់ទល់នឹងប្រទេសរុស្ស៊ី* សំណើសុំលេខ ៥២៨៥៤/៩៩ សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៣ កថាខណ្ឌ ៥១។ "ក្នុងករណីមានការដាច់ចេញពីគ្នាក្នុងការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ ដែលមានភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នាខ្លាំងចំពោះបុគ្គលនៅក្នុងក្រុមដែលសឹងតែដូចគ្នាបេះបិទ បញ្ហានៃសច្ចភាពគតិយុត្តិនឹងកើតមានឡើង"។ តុលាការអឺរ៉ុបសម្រាប់សិទ្ធិមនុស្ស រឿងក្តី *Ştefănică* *និងអ្នកផ្សេងទៀត តទល់នឹងប្រទេសរ៉ូម៉ានី* បណ្តឹងលេខ ៣៨១៥៥/០២ សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី០២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១០ កថាខណ្ឌ ៣៧ (លុបចោលការដកស្រង់ខាងក្នុង)។ ការជំនុំជម្រះសម្រេចដែលមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាអំពីបណ្តឹងដែលប្តឹងដោយបុគ្គលដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពប្រហែលគ្នា នឹងនាំទៅដល់ស្ថានភាពមិនប្រាកដប្រជាដែលធ្វើឱ្យទំនុកចិត្តរបស់សាធារណជនចំពោះតុលាការបានថយចុះ ហើយនឹងដកហូតសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌ពីបុគ្គល។ សូមមើលដូចយោងខាងលើ កថាខណ្ឌ ៣៨។

II. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនយកចិត្តទុកដាក់ដល់ផលវិបាកច្បាស់ក្រឡែតនៃការសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះដែលថា ដីកាដំណោះស្រាយទាំងពីរគឺមោឃៈ

១៧. ការមិនទទួលស្គាល់ថា ផលវិបាកច្បាស់លាស់នៃការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/០២ គឺថា ស្ថានភាពគតិយុត្តិរបស់ដីកាដំណោះស្រាយនីមួយៗ នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤ គឺមោឃៈ[38] នោះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានបង្ហាញថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយចំនួនពីរ បានបង្ហាញដោយមិនត្រឹមត្រូវពីផលវិបាកនៃដីកាដំណោះស្រាយដែលខុសច្បាប់ និងថា សំណើដែលបានស្នើឡើងផ្ទុយនឹងច្បាប់។

១៨. ជារឿងច្របូកច្របល់ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិព្យាយាមបង្កើតនូវភាពខុសគ្នាដោយមិនត្រឹមត្រូវរវាងការចេញដីកាដំណោះស្រាយដោយស្របច្បាប់ និងភាពស្របច្បាប់នៃដីកាដំណោះស្រាយផ្ទាល់[39]។ មិនមានការញែកចេញពីគ្នាតាមផ្លូវច្បាប់រវាងទស្សនៈទាំងពីរនេះឡើយ។ សកម្មភាពតុលាការ អាច (១) អនុវត្ត ដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់ជាធរមាន ឬ (២) មិនត្រូវបានអនុវត្តដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់ជាធរមាន ដែលក្នុងករណីនេះគឺចៅក្រមដែលចេញសេចក្តីសម្រេច បានធ្វើឡើងតាមអំពើចិត្ត និងហួសដែនសមត្ថកិច្ច និងសេចក្តីសម្រេចដែលមានវិការៈនីតិវិធី ដែលមោឃៈ និងមិនមានអានុភាពគតិយុត្តិ[40]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទថា នៅពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចេញដីកាដំណោះស្រាយលើសពីមួយ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានរំលោភបំពានទៅលើក្របខណ្ឌគតិយុត្តិ អ.វ.ត.ក។ ជាលទ្ធផល ដីកាដំណោះស្រាយផ្ទុយគ្នា ខុសច្បាប់ និងមានវិការៈនីតិវិធី ដែលជាលទ្ធផលគឺមោឃៈ[41]។

១៩. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលើកឡើងថា៖

ខណៈ អ.ប.ជ បានសម្រេចនៅក្នុងសេចក្តីពិចារណារបស់ខ្លួនក្នុងសំណុំរឿង០០៤/២ ថា

[38] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ២៧-២៨។

[39] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ២៦, ២៨, ៥៩។

[40] សូមមើល ចម្លើយតបរបស់ យឹម ទិត្យ ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០ ឯកសារ D381/26 ("ចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ ប្រឆាំងនឹងដីការបស់ ស.ច.ស.ជ") កថាខណ្ឌ ១២-២៦។

[41] សូមមើល ចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ ប្រឆាំងនឹងដីការបស់ ស.ច.ស.ជ កថាខណ្ឌ ១២-២៦។

ការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរដែលផ្ទុយគ្នា មិនត្រូវបានអនុញ្ញាត នៅក្រោមក្របខណ្ឌច្បាប់របស់ អ.វ.ត.ក ការណ៍នេះមិនធ្វើឲ្យមានការច្រានចោលដីកាដំណោះស្រាយទាំងពីរឡើយ។ ផ្ទុយមកវិញ ស.ព.អ សន្និដ្ឋានថា ពេលនេះ អ.ប.ជ ត្រូវតែពិចារណាទៅលើឋានៈផ្លូវច្បាប់នៃដីកាដំណោះស្រាយនីមួយៗ ដូចដែលខ្លួនបានអនុវត្តចំពោះសំណុំរឿង ០០៤/២ ដើម្បីកំណត់ថាតើ ដីកាដំណោះស្រាយណាមួយ (ឬទាំងពីរ) មានកំហុសខាងនីតិវិធី ឬសាធាតុ ដែលតម្រូវឲ្យបដិសេធ[42]។

២០. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលើកឡើងទៀតថា មេធាវីការពារក្តីបង្ហាញដោយមិនត្រឹមត្រូវអំពីផលប៉ះពាល់នៃកំហុសអង្គច្បាប់របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត[43]។ តាមពិតទៅ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទេ ដែលបង្ហាញដោយមិនត្រឹមត្រូវអំពីផ្នែកជាឯកច្ឆ័ន្ទនៃការពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/០២ នោះ ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិព្យាយាមបង្ហាញការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទដែលមានភាពមិនស្របច្បាប់ និងសាមញ្ញ ទៅជាការសម្រេចដែលស្មុគស្មាញទៅវិញ។ នៅក្នុងការពិចារណាជាឯកច្ឆ័ន្ទ មិនមានចំណុចណាមួយដែលបង្ហាញថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះមានចេតនាច្រានចោលដីកាដំណោះស្រាយតែមួយ នៅក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនេះឡើយ ប៉ុន្តែ នេះគឺជាអ្វីដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានស្នើសុំដោយបំភ្លៃការពិត[44]។

២១. ជាសារវ័ន្ត សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានទទួលស្គាល់ពីផលវិបាកជាក់ស្តែងនៃការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទនៅក្នុងការពិចារណាលើសំណុំរឿង ០០៤/០២ របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ[45]។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យប្រើប្រាស់ឆន្ទានុសិទ្ធិឯករាជ្យរបស់ខ្លួនឡើយ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវបានតម្រូវឲ្យចេញដីកាដំណោះស្រាយតែមួយ[46]។ នេះមានន័យថា ដីកាដំណោះស្រាយទាំងពីរនេះគឺមោឃៈ។ ដូចដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីចំពោះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ នេះគឺជាច្បាប់ធម្មតាដែលថា ដីកាសម្រេចរបស់តុលាការ

---

[42] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៥៩ (ដាក់អក្សរទ្រេតក្នុងច្បាប់ដើម)។

[43] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ២៧-២៨។

[44] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ២៧-២៨។

[45] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៣០។

[46] សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ កថាខណ្ឌ ១២១។

ដែលមិនមានមូលដ្ឋានគតិយុត្តិ គឺមោឃៈ ដែលមានន័យម្យ៉ាងទៀតថា ចំពោះចេតនា និងគោលបំណងទាំងអស់ ដីកានេះលែងមានអត្ថិភាពទៀតហើយ[47]។

២២. តាមវិធាន ៧៦(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង កិច្ចដែលមានវិការៈនីតិវិធី ហើយត្រូវបានមោឃភាព ឬលុបចោល លែងមានអត្ថិភាពទៀតហើយ កិច្ចនេះត្រូវបានដកចេញពីសំណុំរឿង ហើយត្រូវបានហាមឃាត់មិនឱ្យទាញសន្និដ្ឋានណាមួយពីកិច្ចនេះ ដើម្បីប្រឆាំងទៅនឹងភាគីនានាឡើយ[48]។ នីតិវិធីមោឃភាពនេះ ត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងនៅក្នុង មាត្រា ២៨០ និងមាត្រា ២៨១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា និងមាត្រា ១៧៤ និង២០៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំង[49]។ នៅក្នុងយុត្តាធិការច្បាប់ស៊ីវិលក្រៅពីច្បាប់កម្ពុជានិងបារាំង មានការចែងកំណត់ដោយច្បាប់ថា ដីកាសម្រេចដែលចេញដោយខុសច្បាប់ គឺមោឃៈ ហើយជាលទ្ធផល មិនមានអានុភាពគតិយុត្តិឡើយ[50]។ ចំណុចនេះត្រូវបានចាត់ទុកផងដែរថាជាច្បាប់សាមញ្ញ នៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្រច្បាប់កុំមិនឡ "អានុភាពនៃការសម្រេចថាសាលក្រមមួយមោឃៈ ត្រូវបានកំណត់ច្បាស់។ គឺថា វាហាក់ដូចជា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបែបនេះមិនបានកើតមានឡើង ហើយសាលក្រមគឺគ្រាន់តែជាមោឃភាព ហើយភាគីគឺស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដដែល ដូចជាមិនមានសាលក្រម"[51]។

២៣. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានផ្តល់ភស្តុតាងគាំទ្រការអះអាងរបស់គាត់ដែលថា សំណើសុំ

---

[47] សូមមើល ចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ ប្រឆាំងនឹងដីការបស់ ស.ច.ស.ជ កថាខណ្ឌ ១២-២៦។

[48] អង្គបុរេជំនុំជម្រះបង្គាប់ឱ្យ "លុបចោល និងដកចេញ" ពីសំណុំរឿងនូវផ្នែកនៃកិច្ចស៊ើបសួរដែលមានវិការៈនីតិវិធីក្នុង សាលដីកាលើសំណើរបស់ យឹម ទិត្យ សុំធ្វើមោឃភាពឯកសារស៊ើបអង្កេតដែលធ្វើឡើងដោយ Paolo STOCCHI ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៧ ឯកសារ D351/1/4 កថាខណ្ឌ ៣៦ ទំព័រ ១៧។

[49] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា មាត្រា ២៨០, ២៨១, ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំង មាត្រា ១៧៤, ២០៦។

[50] សូមមើលឧទាហរណ៍ សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ លេខ ៩៧៦៥ ចុះថ្ងៃទី០៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩ មាត្រា ៣២៧(២), ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌលីប៊ី និងច្បាប់បន្ថែម ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៥៣ មាត្រា ៣០៤, ៣០៩។

[51] រឿងក្តី *Romito តទល់នឹង Maxwell*, 227 N.E.2d, 223, 224 (Ohio 1967)។ សូមមើលផងដែរ រឿងក្តី *រដ្ឋ តទល់នឹង Bezak*, 868 N.E.2d 961, 963 (Ohio 2007), រឿងក្តី *Ex parte Seidel*, 39 S.W.3d 221, 225 (Tex. Crim. App. 2001), រឿងក្តី *រដ្ឋ តទល់នឹង Simpkins*, 884 N.E.2d 568, 575 (Ohio 2008), រឿងក្តី *R (តាមបណ្តឹងរបស់ Miller) (ដើមបណ្តឹង) តទល់នឹងនាយករដ្ឋមន្ត្រី (ចុងចម្លើយ) Cherry និងអ្នកផ្សេងទៀត (ចុងចម្លើយ) តទល់នឹងជំនួយការទៅក្រមប្រទេសស្កុតលេន (ដើមបណ្តឹង) (ប្រទេសស្កុតលេន)* [2019] UKSC 41 កថាខណ្ឌ ៦៩, រឿងក្តី *R (តាមបណ្តឹងរបស់ UNISON) (ដើមបណ្តឹង) តទល់នឹង Lord Chancellor (ចុងចម្លើយ)* [2017] UKSC 51 កថាខណ្ឌ ១១៩។

នៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរ ផ្ទុយទៅនឹងច្បាប់ឡើយ។ ការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថា មានតែដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិតែមួយគត់ ដែលមានអានុភាពនោះ គឺផ្អែកទៅលើការបកស្រាយបែបក្តោបរួមទៅលើពាក្យ "កិច្ចស៊ើបសួរត្រូវបន្ត" ដែលចំណុចនេះមិនអាចឆ្លងផុតការត្រួតពិនិត្យដោយល្អិតល្អន់ណាមួយឡើយ[52]។ ការបកស្រាយតែមួយនៃ "កិច្ចស៊ើបសួរត្រូវបន្ត" ដែលស្របជាមួយក្របខណ្ឌគតិយុត្តិ និងយុត្តិសាស្ត្ររបស់ អ.វ.ត.ក ព្រមទាំងនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌរបស់កម្ពុជា គឺថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវចេញដីកាដំណោះស្រាយផ្ទាល់របស់ខ្លួន[53]។

២៤. នៅក្នុងវិធាន ៦៧(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មានចន្លោះប្រហោង ដោយសារតែអ្នកតាក់តែងសេចក្តីព្រាងមិនអាចប្រមើលមើលឃើញការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរដាច់ពីគ្នា[54]។ ការបកស្រាយបទប្បញ្ញត្តិវិធាន ៦៧(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ស្តីពីមោឃភាពនៃដីកាដំណោះស្រាយ ដែលមានវិការៈនីតិវិធីរួមទាំងចន្លោះប្រហោង នៅក្នុងនោះ ត្រូវអនុវត្តស្របតាមវិធានបកស្រាយនៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិល[55]។ បន្ទាប់ពីអនុវត្តវិធានបកស្រាយនៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិល ទៅក្នុងក្របខណ្ឌច្បាប់ អ.វ.ត.ក ហើយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវពិនិត្យមើលលើនីតិវិធីកម្ពុជា ហើយបន្ទាប់មក នីតិវិធីនៅកម្រិតអន្តរជាតិ[56]។ ការបកស្រាយដោយត្រឹមត្រូវចំពោះវិធាន ៦៧(២) គឺដោយពិចារណាទៅលើទីតាំងរបស់វានៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់ អ.វ.ត.ក រួមទាំងបរិបទនៃនីតិវិធីមោឃភាពនៅក្នុងវិធាន ៧៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងគោលដៅ និងគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋានសំខាន់សម្រាប់មោឃភាពមុនពេលជំនុំ

---

[52] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ. កថាខណ្ឌ ៣១-៣៦, ៤០, ៤១។

[53] វិធាន ៧៩(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង, វិធានផ្ទៃក្នុង សទ្ទានុក្រម ទំព័រ ១២៩, ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា មាត្រា ២៨១, សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ កថាខណ្ឌ ៣០, សំណុំរឿង ០០១ សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះលើករណីរបស់ កាំង ហ្គេចអ៊ាវ ហៅ ឌុច" ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨ ឯកសារ D99/3/42 កថាខណ្ឌ ៤០, សំណុំរឿង ០០៤/០១ សេចក្តីពិចារណាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ ឯកសារ D308/3/1/20 កថាខណ្ឌ ២២។

[54] សូមមើល ចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ ប្រឆាំងនឹងដីការបស់ ស.ច.ស.ជ កថាខណ្ឌ ១៤។

[55] សូមមើល ចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ ប្រឆាំងនឹងដីការបស់ ស.ច.ស.ជ កថាខណ្ឌ ១៥។

[56] សូមមើល ចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ ប្រឆាំងនឹងដីការបស់ ស.ច.ស.ជ កថាខណ្ឌ ១៨។

ជម្រះ តម្រូវថាអានុភាពនៃការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ គឺថា ដីកាដំណោះស្រាយទាំងពីរគឺមោឃៈ។ ចំណុចនេះត្រូវបានគាំទ្របន្ថែមទៀតដោយនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំង និងកម្ពុជា និងទស្សនៈ "មោឃភាព" ដែលមាននៅក្នុងយុត្តាធិការជាតិនិងអន្តរជាតិ[57]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏បានសម្រេចផងដែរថា អង្គជំនុំជម្រះ "បានបំពេញតួនាទីជាសភាស៊ើបសួរ [...] នៅក្នុង អ.វ.ត.ក" ហើយនៅពេលបានទទួលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ "វិធាន ៧៩(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ស្នើឡើងថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះមានអំណាចចេញដីកាដំណោះស្រាយថ្មីមួយ ឬចេញដីកាដំណោះស្រាយដែលបានកែប្រែរួច។ ដីកានេះនឹងយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការជំនុំជម្រះ"[58]។ ចំណុចនេះគឺស្របជាមួយនិយមន័យនៃដីកាដំណោះស្រាយដែលមាននៅក្នុង សទ្ទានុក្រមនៃវិធានផ្ទៃក្នុងដែលថាជា "ដីកាចុងក្រោយដែលធ្វើឡើងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៅពេលបញ្ចប់ដំណើរការស៊ើបសួរ ដែលអាចជាដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ឬ ដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់"[59]។ ការបកស្រាយតាមផ្លូវច្បាប់ដែលសមស្របទៅលើបទប្បញ្ញត្តិទាំងអស់នេះនៃក្របខណ្ឌគតិយុត្តិរបស់ អ.វ.ត.ក បានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា ឧបាស្រ័យតែមួយគត់ ដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចប្រើប្រាស់បាន គឺអ្វីដែលមេធាវីការពារក្តីបានស្នើឡើង ហើយដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ មិនបានបង្ហាញឲ្យឃើញថាផ្ទុយពីក្របខណ្ឌនេះឡើយ។

២៥. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានទទួលស្គាល់ថា ឧបាស្រ័យដែលបានស្នើឡើងនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តី ប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរ ស្ថិតក្រោមច្បាប់ ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលើកឡើងយ៉ាងត្រឹមត្រូវនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ ដែលថា "យុត្តិសាស្ត្រ អ.វ.ត.ក និងច្បាប់អន្តរជាតិបានចែងយ៉ាងច្បាស់ថា នៅពេលមានភស្តុតាងបង្ហាញថា សេចក្តីសម្រេចតាមឆន្ទានុសិទ្ធិមួយ ពឹងផ្អែកលើសំអាងហេតុ និងសំអាងច្បាប់ខុស អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ត្រូវធ្វើមោឃភាពសេចក្តីសម្រេចនោះ ដោយត្រូវបញ្ជូនត្រឡប់ទៅតុលាការកម្រិតទាបវិញ

---

[57] សូមមើល ចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ ប្រឆាំងនឹងដីការបស់ ស.ច.ស.ជ កថាខណ្ឌ ១១-២៦។

[58] សូមមើល បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយចំនួនពីរ កថាខណ្ឌ ៣៩, សេចក្តីពិចារណាក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២ កថាខណ្ឌ ៣២។

[59] វិធានផ្ទៃក្នុង សទ្ទានុក្រម ទំព័រ ៨៣។

ដើម្បីឱ្យអនុវត្តបទដ្ឋានត្រឹមត្រូវ ឬចេញសេចក្តីសម្រេចផ្ទាល់លើបញ្ហានេះ"[60]។ ប៉ុន្តែ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលុបចោលត្រង់ចំណុចនេះ នៅក្នុងការថ្លែងបញ្ជាក់ពីបទដ្ឋានត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៅក្នុងចម្លើយតបរបស់គាត់[61]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានកំណត់ខុសចំពោះយុត្តិសាស្ត្ររបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដោយអះអាងថា នៅពេលដែលមានការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មានតែដីកាសម្រេចចោទប្រកាន់បញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះ ដែលស្របគ្នាជាមួយគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិ ដែលថា "ការស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើបន្តទៀត"[62]។ នៅក្នុងការធ្វើដូច្នេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអាចមើលរំលង ឬបង្ហាញដោយខុសពីសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/០២។

២៦. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលើកឡើងថា មេធាវីការពារក្តីបានបកស្រាយ ឬអនុវត្តខុសនូវគោលការណ៍វិមតិសង្ស័យនឹងបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ នៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរ[63]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានអះអាងដោយខុសថា គោលការណ៍វិមតិសង្ស័យនឹងបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ មិនអនុវត្តចំពោះការសម្រេចលើអង្គហេតុនៅដំណាក់កាលមុនពេលជំនុំជម្រះទេ ដែលនេះជាការបង្ហាញដោយខុសពីច្បាប់ជាធរមាន និងការជាបង្ហាញដោយខុសពីយុត្តិសាស្ត្រដែលបានដកស្រង់នៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរ[64]។

២៧. នៅក្នុងសាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ និងសំណុំរឿង ០០២/០២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបានសម្រេចបញ្ជាក់ ឬកំណត់ថា គោលការណ៍វិមតិសង្ស័យនឹងបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ កម្រិតយ៉ាងច្បាស់ត្រឹមតែដំណាក់កាលជំនុំជម្រះទេ[65]។ ការដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

---

[60] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ ស.ព.អ ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយរបស់ ស.ច.ស.ជ កថាខណ្ឌ៨(ដាក់អក្សរទ្រេតក្នុងច្បាប់ដើម)។

[61] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ១៤។

[62] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៣១, ៣២។

[63] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៤៤, ៤៥។

[64] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយចំនួនពីរ កថាខណ្ឌ ៣១-៣៦។ ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៤៤, ៤៥។

[65] សូមមើល សំណុំរឿង ០០២/០១ សាលក្រមសំណុំរឿង ០០២/០១ ចុះថ្ងៃទី០៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ ឯកសារ E313 កថាខណ្ឌ ២២, សំណុំរឿង ០០២/០២ សាលក្រមសំណុំរឿង ០០២/០២ ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៨ ឯកសារ E465 កថាខណ្ឌ ២១, ៣០១៤។

បដិសេធចំពោះអង្គបុរេជំនុំជម្រះលើបញ្ហានៃច្បាប់សារធាតុ មិនមានភាពពាក់ព័ន្ធឡើយ។ នៅក្នុងសំអាងហេតុរបស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបានច្រានចោលការអំពាវនាវរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះចំពោះគោលការណ៍វិមតិសង្ស័យនឹងបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ នៅដំណាក់កាលមុនពេលជំនុំជម្រះ ហើយក៏មិនបានច្រានចោលកត្តាវិមតិសង្ស័យនឹងបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ នៅក្នុងសំអាងហេតុរបស់អង្គជំនុំជម្រះដែរ[66]។ ការសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ នៅក្នុងរឿងក្តី *Bemba* បង្ហាញថា គោលការណ៍វិមតិសង្ស័យនឹងបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ អនុវត្តនៅដំណាក់កាលមុនជំនុំជម្រះ បើទោះបីជាបទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាង មានកម្រិតទាបជាងបទដ្ឋានលើសពីវិមតិសង្ស័យក្តី[67]។ ឧបាស្រ័យដែលបានស្នើសុំនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរ តម្រូវឲ្យមានគោរពតាមយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួនចំពោះគោលការណ៍វិមតិសង្ស័យនឹងបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់

---

[66] នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ អ.ប.ជ យល់ឃើញថា ដោយមិនមានទម្លាប់អនុវត្តរបស់រដ្ឋច្បាស់លាស់ និង*ទស្សនៈច្បាប់* ខ្លួនមិនអាចកំណត់បានពី "ដំណាក់កាលដែលមានបញ្ហាចន្លោះពីឆ្នាំ១៩៦៨ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨៤" នៅពេលដែលទំនាក់ទំនងនឹងជម្លោះប្រដាប់អាវុធលែងជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិក្រោមច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ។ ការអនុវត្តគោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យនឹងបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* អ.ប.ជ. បានដោះស្រាយភាពមិនច្បាស់លាស់នេះ ដោយផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងច្រានចោលការអះអាងរបស់ អ.ប.ជ. ដោយផ្អែកលើការវិភាគឯករាជ្យរបស់ខ្លួនអំពីទម្លាប់អនុវត្តរបស់រដ្ឋ និង*ទស្សនៈច្បាប់* ដោយអះអាងថា ទំនាក់ទំនងនឹងជម្លោះប្រដាប់អាវុធមិនមែនជាផ្នែកមួយនៃនិយមន័យនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៅក្នុងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ ចន្លោះពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ទេ។ សូមមើល សំណុំរឿង ០០២ សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី១១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១១ ឯកសារ D427/1/30 កថាខណ្ឌ ៣១០, សំណុំរឿង ០០២ សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា និង អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១១ ឯកសារ D427/2/15 កថាខណ្ឌ ១៤៤, សំណុំរឿង ០០២ សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំដកលក្ខខណ្ឌតម្រូវស្តីពីទំនាក់ទំនងនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធចេញពីនិយមន័យនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ចុះថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ ឯកសារ E95/8 កថាខណ្ឌ ៣៣។

[67] អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃតុលាការ ICC នៅក្នុងរឿងក្តី *Bemba* បានកត់សម្គាល់ជាក់លាក់ថា លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមបង្កើតជាបទដ្ឋានខ្ពស់ចំនួន ៣ ផ្សេងគ្នាសម្រាប់ដំណាក់កាលនីតិវិធីនីមួយៗ និងថា បទដ្ឋានដែលអនុវត្តនៅដំណាក់កាលបញ្ជាក់ពីការចោទប្រកាន់ទាបជាងបទដ្ឋានហួសពីវិមតិសង្ស័យ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី អង្គបុរេជំនុំជម្រះជឿជាក់ថា ក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចលើការបញ្ជាក់ពីការចោទប្រកាន់ "អង្គជំនុំជម្រះគោរពតាមគោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* ដែលជាផ្នែកមួយនៃសច្ចធារណ៍និរទោស ពោលគឺ វាជាគោលការណ៍ទូទៅមួយនៅក្នុងនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដែលត្រូវអនុវត្តដូចគ្នានៅគ្រប់ដំណាក់កាលនីតិវិធី រួមទាំងដំណាក់កាលមុនអង្គសេចក្តី", អង្គបុរេជំនុំជម្រះ II នៃតុលាការ ICC រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Bemba* (ICC-01/05-01/08-424) "សេចក្តីសម្រេចយោងតាមមាត្រា ៦១(៧)(ក) និង (ខ) នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមអំពីការចោទប្រកាន់របស់រដ្ឋអាជ្ញាប្រឆាំងនឹង Jean-Pierre Bemba Gombo" ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩ កថាខណ្ឌ ២៧-៣១។

ចោទ និងការអនុវត្តគោលការណ៍នេះ នៅដំណាក់កាលនេះនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។

២៨. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានជាន់ឈ្លីលើសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ដែលជាសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានបំផុត ដែលត្រូវបានការពារដោយវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដោយបានលើកឡើងដោយខុសឆ្គងថា "ផ្លូវឆ្ពោះទៅមុខគឺច្បាស់ក្រឡែត និងមិនត្រូវបានបដិសេធចោលដោយ [...] គោលការណ៍*វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* ឡើយ [...]"[68]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានបកស្រាយដោយមិនត្រឹមត្រូវពីវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដោយលើកឡើងមិនត្រឹមត្រូវថា "ការពិតបើសិនជាមានសេណារីយ៉ូណាមួយ ដែលច្បាប់មិនអាចបញ្ជាក់បានច្បាស់លាស់ វាមិនមែនបង្កើតឱ្យមាន "ការសង្ស័យ" ដែលធ្វើឱ្យចុងចោទតែងតែទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីវានោះទេ" ដែលហាក់ដូចជាថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិចាត់ទុកការគណនាចំពោះសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌របស់ជនជាប់ចោទ គឺជាល្បែងភ្នាល់យកចាញ់ឈ្នះ[69]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានរម្លឹកថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌របស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលត្រូវបានការពារផងដែរដោយ វិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មិនអាច "ជះឥទ្ធិពលផ្ទាល់ និងផ្ទុយចំពោះជំហររបស់ជនជាប់ចោទ ដូចជាថា ត្រូវយកទៅជំនុំជម្រះទោសទៅ ឬក៏អត់នោះ [...]"[70]។ សិទ្ធិដែលការពារដោយវិធាន ២១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង គឺច្បាស់លាស់ណាស់ ហើយមិនអាចបកស្រាយខុសពីនេះនៅក្នុងស្ថានភាពផ្សេងនោះឡើយ។

---

[68] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៥១។

[69] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៥៤៖ "ទោះក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ណាក៏ដោយ ការអនុវត្តតាមន័យចង្អៀតរបស់វាចំពោះទ្វេគ្រោះនៃច្បាប់ គឺត្រូវបានកម្រិតត្រឹមតែមន្ទិលដែលនៅសេសសល់ក្រោយពី *ការបកស្រាយ* ដោយប្រើវិធានច្បាប់ស៊ីវិលសម្រាប់ការបកស្រាយ មានន័យថា ក្រោយពីមានការពិចារណាទៅលើពាក្យពេចន៍នៃបទប្បញ្ញត្តិនោះ ព្រមទាំងប្រព័ន្ធ (រួមទាំង ទំនាក់ទំនងរបស់វាទៅនឹងគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋានដ៏ចម្បងរបស់វា) និងគោលបំណងរបស់វា។ គ្រប់អត្ថបទច្បាប់សុទ្ធតែជាកម្មវត្ថុនៃការបកស្រាយ ហើយការពិត បើសិនជាមានសេណារីយ៉ូណាមួយដែលច្បាប់មិនអាចបញ្ជាក់បានច្បាស់លាស់ មិនមែនថាបង្កើតឱ្យមាន "ការសង្ស័យ" ដែលធ្វើឱ្យចុងចោទតែងតែទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីវានោះទេ។ ដូច អ.ជ.ត.ក. បានសម្រេចដែរថា "*គោលការណ៍វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* នឹងមិនមានភាពចាំបាច់ក្នុងការដោះស្រាយទៅលើ*ភាពខ្វះចន្លោះ*នៃច្បាប់ឡើយ" (ដាក់អក្សរទ្រេតក្នុងច្បាប់ដើម)។

[70] សំណុំរឿង ០០២ សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងអស់ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចនានារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតលើភាពអាចទទួលយកបាននៃពាក្យតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១ ឯកសារ D411/3/6 កថាខណ្ឌ ៩៧។

២៩. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលើកឡើងដោយខុសទៀតថា គោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យ ត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* គឺ "មិនអាចអនុវត្តបានផងដែរ ចំពោះបញ្ហានីតិវិធីនានា ដូចជាបញ្ហាមួយនេះ" ដោយសារតែ "វាគឺជាវិធាននៃភស្តុតាង ហើយវាមិនមែនជាវិធាន សម្រាប់ការបកស្រាយច្បាប់ទេ"[71]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបង្ហាញដោយមិនត្រឹមត្រូវពីយុត្តិសាស្ត្ររបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ដោយដកស្រង់មិនត្រឹមត្រូវ "ដូចដែល អ.ជ.ត.ក បានសម្រេចដែរថា "គោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យ ត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* នឹងមិនមានភាពចាំបាច់ក្នុងការដោះស្រាយទៅលើភាពខ្វះចន្លោះនៃច្បាប់ឡើយ"[72]។ តាមពិតទៅការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល គឺថា "គោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យ ត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* នឹងមិនមានភាពចាំបាច់ ក្នុងការដោះស្រាយទៅលើភាពខ្វះចន្លោះនៃច្បាប់ឡើយ"[73]។ បើទោះបីជាមានភាពខ្វះចន្លោះ នៅក្នុងវិធាន ៦៧(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងក្តី មិនមានមន្ទិលឡើយថា ដីកាដំណោះស្រាយដែលចេញដោយខុសច្បាប់ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ គឺមោឃៈ។

៣០. លើសពីនេះទៀត សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលើកឡើងដោយមិនត្រឹមត្រូវថា មេធាវីការពារក្តីបានស្នើសុំ "អត្ថប្រយោជន៍ស្វ័យប្រវត្តិ" ដោយសារតែការបកស្រាយទៅលើវិធានផ្ទៃក្នុង[74]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបង្ហាញដោយខុស និងបំភ្លើសលើគោលជំហររបស់មេធាវីការពារក្តីដោយលើកឡើងថា "បើសិនជាភាពមិនប្រាកដប្រជាខាងនីតិវិធីទាំងអស់ នឹងត្រូវបានអនុញ្ញាតជាផលប្រយោជន៍ដល់ជនត្រូវចោទដោយស្វ័យប្រវត្តិ រហូតដល់ចំណុចដែលអាចរំលត់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបានមែន នោះវាជាការរំលោភច្បាប់នីតិវិធីកម្ពុជា (និងច្បាប់នីតិវិធីបារាំង)"[75]។ មេធាវីការពារក្តីមិនបានអះអាងពីសិទ្ធិបែបនេះទេ។ ជាថ្មីម្តងទៀត សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានបង្ហាញពីចេតនាក្នុងការបង្ហាញដោយមិនត្រឹមត្រូវពីអង្គហេតុ យុត្តិសាស្ត្រ និងសារណារបស់ភាគីក្នុងករណីនេះ គឺញត្តិរបស់មេធាវីការពារក្តីដែលគ្រាន់តែស្នើសុំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះគោរពយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ទៅតាមក្របខណ្ឌគតិយុត្តិរបស់ អ.វ.ត.ក ប៉ុណ្ណោះ។

---

[71] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៥២។

[72] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៥៤។

[73] សំណុំរឿង ០០២/០១ សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ ខៀវ សំផន ស្តីពីសំណើដោះលែងជាបន្ទាន់ ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១ ឯកសារ E50/3/1/4 កថាខណ្ឌ ៣១ (ដាក់អក្សរទ្រេតបញ្ជាក់បន្ថែម)។

[74] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៥៥។

[75] ចម្លើយតបរបស់ ស.ព.អ កថាខណ្ឌ ៥៧។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

៣១. ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងសំណុំរឿងរបស់លោក យឹម ទិត្យ គឺថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ភាគី ត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះធ្វើសវនាការ ហើយបានសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទថា ដីកាដែលរងការជំទាស់មិនមានមូលដ្ឋាននីតិវិធីតាមច្បាប់ឡើយ។ មិនមានឯកសារដែលចេញដោយសុពលភាព ដែលអាចឱ្យការជំនុំជម្រះលោក យឹម ទិត្យ បន្តទៅមុខបានឡើយ។ លោក យឹម ទិត្យ មិនអាចត្រូវបានជំនុំជម្រះដោយផ្អែកលើដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដែលមោឃៈនោះទេ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិវិភាគមិនត្រឹមត្រូវទៅលើការសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ក្នុងសំណុំរឿង០០៤/០២ និងផលវិបាកនៃការសម្រេចនេះចំពោះសំណុំរឿង០០៤។ នៅក្នុងការវិភាគនោះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានបង្ហាញថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរ បង្ហាញដោយមិនត្រឹមត្រូវលើផលវិបាកនៃដីកាដំណោះស្រាយដែលខុសច្បាប់ និងថា សំណើដែលមេធាវីការពារក្តីបានស្នើសុំ ផ្ទុយទៅនឹងច្បាប់នោះឡើយ។

៣២. ហេតុដូច្នេះ លទ្ធផលនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរ គឺបានធ្វើរួចទៅហើយ និងមិនអាចជៀសផុតឡើយ។ មធ្យោបាយគតិយុត្តិតែមួយគត់ដែលមានសម្រាប់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ គឺ សំណើសុំផ្សេងៗរបស់មេធាវីការពារក្តី។ ដោយសារតែសុពលភាពនៃនីតិវិធីនៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតតាមផ្លូវតុលាការ មិនអាចលើកឡើងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឬអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល[76] ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះចាំបាច់ត្រូវតែផ្តល់ការសន្និដ្ឋានបញ្ចប់ជាក់លាក់ចំពោះកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងអស់នេះ។

ឧបាស្រ័យ

អាស្រ័យហេតុនេះ ផ្អែកលើហេតុផលទាំងអស់ដែលបានលើកឡើងខាងលើ មេធាវីការពារក្តីស្នើដោយសេចក្តីគោរពថា ក្នុងការប្រើប្រាស់ឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន និងដើម្បីជាផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ សូមអង្គបុរេជំនុំជម្រះ៖

(១) **បដិសេធ** ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ និង

(២) **ទទួលយក** តាមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីប្រឆាំងនឹងការចេញដីកាដំណោះ

---

[76] វិធាន ៧៦(៧) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

ស្រាយចំនួនពីរ និង

(៣) **បដិសេធ** ដីកាដំណោះស្រាយដែលមានវិការៈទាំងស្រុងជាស្ថាពរ និងលើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងលោក យឹម ទិត្យ ឬ

(៤) **បដិសេធ** ដីកាដំណោះស្រាយដែលមានវិការៈ ហើយបង្វិលសំណុំរឿងទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតវិញ ដោយមានដីកាបង្គាប់ឲ្យចេញដីកាដំណោះស្រាយរួមតែមួយ អនុលោមតាមច្បាប់ជាធរមាន ដោយកត់សម្គាល់ថា ការខ្វែងយោបល់គ្នាដែលនៅមានទាំងឡាយ ចាំបាច់ត្រូវតែដោះស្រាយដោយផ្តល់ជាប្រយោជន៍ដល់លោក យឹម ទិត្យ ឬ

(៥) **បដិសេធ** ដីកាដំណោះស្រាយដែលមានវិការៈ ហើយធ្វើការវាយតម្លៃទៅលើសំណុំរឿង ០០៤ ដោយខ្លួនឯង ហើយចេញដីកាដំណោះស្រាយរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះផ្ទាល់ ដោយចោទប្រកាន់លោក យឹម ទិត្យ បញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ ឬលើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងលោក យឹម ទិត្យ។

សូម លោក លោកស្រី ចៅក្រមទទួលការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ពីយើងខ្ញុំ។

______________________ ______________________

សូ មូស្សេទី Suzana TOMANOVIĆ

សហមេធាវីការពារក្តីលោក យឹម ទិត្យ

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០